

विभागीय स्तरावरील मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडे प्राप्त होणारे व मंत्रालयीन लोकशाही दिनासाठी प्राप्त होणारे तसेच आपले सरकार वेबपोर्टल वरून मंत्रालयीन लोकशाही दिनात सुनावणीस्तव घेण्यात येणारे अर्ज/निवेदने यांच्या संदर्भात एकत्रितरित्या करावयाच्या कार्यवाही याबाबत मार्गदर्शक सूचना

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन परिपत्रक क्र.संकिर्ण-१५२२/प्र.क्र.६४/लो.दि.क.

मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक मुंबई-४०० ०३२

दिनांक :-०७ सप्टेंबर,२०२२

वाचा:- १. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग क्र.प्रसुधा-२०११/प्र.क्र.१८९

/११/१८-अ दि.२६ सप्टेंबर,२०१२

२. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र. प्रसुधा-१६१३/६२८/

प्र.क्र.१९४/१३/१८-अ दि.१६ जानेवारी,२०१४

३. शासन परिपत्रक , सामान्य प्रशासन विभाग क्र. मंलोदि-१०१५/वेब/

प्र.क्र.८६/२०१५/ लो.दि.कक्ष दि.०५ ऑक्टोबर,२०१५

४. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग क्र.मंलोदि-१०१७/प्र.क्र.३७

/ लो.दि.कक्ष दि.२५ ऑक्टोबर,२०१७

५. शासन पत्र, महसूल व वन विभाग क्र.२०१९/प्र.क्र.१०/ई-१ दि.१७ जानेवारी,२०२०

प्रस्तावना :-

संदर्भाधिन दि.१७ जानेवारी,२०२० च्या शासन पत्रान्वये शासकीय यंत्रणेमार्फत अधिक लोकाभिमुख, पारदर्शकता व गतिमानता आणण्याच्या दृष्टीने व क्षेत्रीय पातळीवरील जनतेस मुंबईपर्यंत यावे लागू नये यासाठी विभागीय आयुक्त कार्यालयामध्ये मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाची क्षेत्रीय कार्यालय सुरु करण्यात आली आहेत. त्याचप्रमाणे संदर्भाधिन शासन परिपत्रक दि.२६ सप्टेंबर,२०१२ अन्वये तालुका, जिल्हा/ महानगरपालिका/ विभागीय/ मंत्रालय स्तरांवरील लोकशाही दिन अंमलबजावणीबाबत एकत्रित आदेश काढण्यात आले होते. तसेच संदर्भाधिन शासन परिपत्रक दि.१६जानेवारी,२०१४ व दि.०५ ऑक्टोबर,२०१५ अन्वये सदर अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने अधिक सूचना देण्यात आल्या होत्या. त्याचप्रमाणे दि.२५ ऑक्टोबर,२०१७ च्या शासन परिपत्रकान्वये आपले सरकार पोर्टलवरील तक्रारी मंत्रालय लोकशाही दिनात सुनावणीसाठी घेण्याबाबत सूचना करण्यात आलेल्या होत्या. तरी, मंत्रालयीन लोकशाही दिनात प्राप्त होणारे अर्ज, आपले सरकार वेबपोर्टल वरील मंत्रालयीन लोकशाही दिनात सुनावणीस घेण्यात येणाऱ्या तक्रारी आणि विभागस्तरावरील मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष येथे प्राप्त होणा-या व मंत्रालयीन स्तरावरील

मुख्यमंत्री कार्यालयास पुढील कार्यवाहीस्तव पाठविण्यात येणाऱ्या तक्रारी/ अर्ज/ निवेदने यांच्या संदर्भातील कार्यवाहीची सांगड घालण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. सबब, त्यास अनुलक्षून यापुढे यासंदर्भात पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

शासन परिपत्रक:-

मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष, मंत्रालय यांच्याकडे विभागस्तरीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष यांच्याकडून प्राप्त होणारे अर्ज/निवेदने/ संदर्भ यांचा परिणामकारक निपटारा होण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी:-

१. विभागस्तरीय कार्यवाही :-

अ) महसूल व वन विभागाच्या संदर्भाधिन दि.१७ जानेवारी, २०२० च्या पत्रान्वये प्रत्येक विभागीय आयुक्त कार्यालयामध्ये विभागस्तरीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष (CMO) स्थापित करण्यात आला असून, सदर कक्षाकडून सामान्य जनतेकडून मा.मुख्यमंत्री यांना उद्देशून लिहीलेले दैनंदिन प्राप्त होणारे अर्ज, निवेदने, संदर्भ यांचा स्वीकार करण्यात यावा व अर्जदारास पोचपावती देण्यात यावी. तर अशा प्राप्त अर्जांपैकी/संदर्भांपैकी ज्यावर क्षेत्रीय स्तरावर कार्यवाही अपेक्षित आहे, असे सर्व अर्ज/निवेदने/संदर्भ विभागस्तरीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष (CMO) कडून संबंधित क्षेत्रीय अधिका-यांकडे/कार्यालयाकडे त्वरीत पाठविण्यात यावे. तसेच दरमहिन्यांच्या पाच तारखेपूर्वी सदर कक्षात प्राप्त अर्ज/निवेदने/संदर्भ यांच्या संदर्भात करण्यात आलेली कार्यवाही, प्रलंबित अर्ज याचा मासिक अहवाल शासनस्तरावरील मुख्यमंत्री सचिवालयास सोबतच्या प्रपत्र-अ मध्ये पाठविण्यात यावा. तसेच ज्या महत्वाच्या प्रकरणांमध्ये शासनस्तरावरील कार्यवाही होणे आवश्यक आहे असे अर्ज/निवेदने/संदर्भ प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय येथे पाठविण्यात यावे.

ब) सर्व क्षेत्रीय कार्यालयांनी विभागीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडून प्राप्त होणारे अर्ज /निवेदने/संदर्भ इत्यादीची स्वतंत्रपणे नोंदवही ठेवून त्याचा नियमित गोषवारा काढण्यात यावा व सदर गोषवारा विभागीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षास प्रत्येक महिन्याच्या पाच तारखेपर्यंत पाठविण्यात यावा. संबंधित कार्यालयाने विभागीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडून प्राप्त होणारे अर्ज /निवेदने/संदर्भ ४५ दिवसांच्या आत निकाली काढणे क्षेत्रीय कार्यालयास बंधनकारक राहील. समन्वयासाठी प्रत्येक जिल्हाधिकारी कार्यालयामध्ये निवासी उपजिल्हाधिकारी यांची यासंदर्भात Nodal अधिकारी म्हणून नेमणूक करण्यात यावी. त्याचप्रमाणे प्रत्येक क्षेत्रीय कार्यालयामध्ये उपलब्धतेनुसार वर्ग अ/ब चे अधिकारी किंवा कार्यालय अधिक्षक यांची या प्रयोजनार्थ नोडल अधिकारी (Nodal Officer) म्हणून नेमणूक करण्यात यावी.

२. राज्यस्तरीय कार्यवाही :-

विभागस्तरीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडून प्राप्त होणा-या व मंत्रालयीन विभागाने कार्यवाही करणे अपेक्षित असलेले व धोरणात्मक अर्ज/निवेदने/ संदर्भ मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय यांच्यामार्फत संबंधित मंत्रालयीन विभागास पाठविण्यात यावेत. सदर मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्याकडे प्राप्त झालेल्या व धोरणात्मक स्वरूपांच्या अर्ज/निवेदने/ संदर्भ बाबतचा गोषवारा मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय यांना दरमहा सोबतच्या प्रपत्र -ब मध्ये पाठवावा.

३. मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय यांच्या स्तरावरील कार्यवाही :-

अ) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सल्लागार / अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय हे विभागस्तरीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडून शासन स्तरावर पाठविण्यात आलेल्या अर्ज/ संदर्भ/ निवेदने यांचा आढावा दरमहिन्यांच्या पहिल्या सोमवारी घेतील. त्यावेळी अर्ज/संदर्भ/ निवेदने ज्या विभागांशी संबंधित आहेत, त्याबाबत विभागीय स्तरावर करण्यात आलेल्या कार्यवाहीची माहिती संबंधित विभागीय आयुक्त देतील, तर राज्यस्तरीय कार्यवाहीची माहिती संबंधित मंत्रालयीन विभागाचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव देतील. हा आढावा V.C.द्वारे आयोजित करण्यात येईल. या आढावा अंती यातील कोणते अर्ज/संदर्भ/निवेदने मा.मुख्यमंत्री महोदयांना सादर करावयाचे याची एक संक्षिप्त यादी व त्याचप्रमाणे मंत्रालयीन विभाग स्तरावरील कुठल्या धोरणात्मक बाबी मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या समोर चर्चेसाठी ठेवण्यात याव्यात यांची निवड करुन, त्याची एक संक्षिप्त यादी मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सल्लागार / अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय हे तयार करतील.

ब) संदर्भाधिन शासन परिपत्रक दि.२६.०९.२०१२ नुसार राज्यात तालुका, जिल्हा/ महानगरपालिका/ विभागीय स्तर/ मंत्रालय स्तरांवरील लोकशाही दिनाची अंमलबजावणी करण्यात येते. त्यापैकी मंत्रालयीन स्तरांवर मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली लोकशाही दिनाचे आयोजन करण्यात येते. सदर लोकशाही दिनात सादर होणारे अर्ज हे प्रथम क्षेत्रीय पातळीवरील सर्व लोकशाही दिनात सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले असता, क्षेत्रीय पातळीवरील लोकशाही दिनाच्यावेळी प्राप्त आदेशाने अर्जदाराचे समाधान न झाल्यास संबंधित अर्जदार मंत्रालयीन स्तरावरील लोकशाही दिनात अर्ज करतो. आता, यापुढे वरील “अ” प्रमाणे आढाव्यासोबत मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सल्लागार / अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय हे मंत्रालयीन लोकशाही दिनासाठी प्राप्त अर्जाबाबत संबंधित विभागीय आयुक्तांनी दिलेल्या निर्णयाचा आढावा घेतील आणि त्यानंतर या अर्जापैकी कोणते अर्ज मा. मुख्यमंत्र्यांच्या समोर सुनावणीसाठी घ्यावयाचे याची निवड करुन त्याची एक संक्षिप्त यादी तयार करतील.

क) संदर्भाधिन शासन परिपत्रक दि.२५.१०.२०१७ नुसार मुख्यमंत्री सचिवालय “आपले सरकार” या वेबपोर्टल वरील कोणत्या तक्रारी मंत्रालयीन लोकशाही दिनात सुनावणीसाठी ठेवावयाच्या यांची यादी सादर करीत होते. आता मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सल्लागार / अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय हे अशा तक्रारीची निवड करून त्याची संक्षिप्त यादी तयार करतील.

४. मा.मुख्यमंत्री यांच्यामार्फत घेण्यात येणारा आढावा :-

अ) मा.मुख्यमंत्री स्वतः वरील मुद्दा क्र.(३) (अ), (ब), (क) या प्रक्रियेतून निवड झालेले अर्ज/निवेदने/ संदर्भ/तक्रारी यांचा एकत्रित आढावा/सुनावणी V.C.द्वारे दर महिन्याच्या तिस-या सोमवारी घेतील.

ब) मा.मुख्यमंत्री जेव्हा सुनावणी V.C.द्वारे घेतील, त्यादिवशी सुनावणीसाठी निवडलेल्या विभागाचा आढावा त्यांच्या विभागाबाबतच्या धोरणात्मक बाबींची माहिती त्या विभागाचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव हे मा.मुख्यमंत्री महोदयांना सादर करतील.

क) अशा प्रकारे मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सल्लागार / अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय यांनी घेतलेल्या विभागस्तरीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडून शासन स्तरावर पाठविण्यात आलेल्या अर्ज/ संदर्भ/ निवेदने यांच्या आढावा बैठकीचे इतिवृत्त, तसेच मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी घेतलेल्या आढावा बैठकीचे इतिवृत्त मुख्यमंत्री सचिवालय संबंधितांना पुढील कार्यवाहीस्तव पाठवतील.

२. मंत्रालयीन लोकशाही दिनासाठीच्या अर्जासंदर्भातील सुनावणीबाबत उपरोक्त सुधारणा वगळता संदर्भाधिन शासन परिपत्रक दि.२६.०९.२०१२ व दि.०५.१०.२०१५ मध्ये असलेल्या अन्य तरतुदीमध्ये कोणताही बदल नाही.

३. सदर शासन परिपत्रक हे महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०२२०९०८१७५५१६९६०७ असा आहे. हे आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुजाता सौनिक)

शासनाचे अपर मुख्य सचिव

सोबत- प्रपत्र अ व ब

प्रत :

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,

२. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
३. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. मा.उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. मा.उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
७. सर्व सन्माननीय विधानसभा, विधानपरिषद व संसद सदस्य.
८. मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.
९. मा.मुख्यमंत्र्यांचे सल्लागार
१०. मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव.
११. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१२. सर्व मा.मंत्री / मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
१३. मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक.
१४. सर्व विभागीय आयुक्त
१५. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/ पोलीस महानिरीक्षक
१६. सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई.
१७. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
१८. प्रधान सचिव, विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
१९. मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, मुंबई.
२०. राज्य मुख्य सेवा हक्क आयुक्त, राज्य सेवा हक्क आयोग, मुंबई.
२१. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई.
२२. सर्व जिल्हाधिकारी/ सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
२३. सर्व मनपा आयुक्त/ पोलीस आयुक्त सर्व पोलीस अधिक्षक
२४. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई.
२५. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई.
२६. प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई.
२७. भारतीय जनता पक्ष, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ.बराक क्र.१, योगक्षेमसमोर, वसंतराव भागवत चौक, नरिमन पॉईंट, मुंबई - ४०० ०२०.
२८. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस(इं) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई-४०००२५.
२९. राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष, ठाकरसी हाऊस, जे.एन.हेरेडिया मार्ग, बॅलार्ड इस्टेट, मुंबई ४०० ०३८.
३०. शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई-४०० ०२८.
३१. बहुजन समाज पक्ष, प्रदेश सचिव, महाराष्ट्र राज्य, बी.एस.जी.भवन, भूखंड क्र. ८३-ए, कलेक्टर कॉलनी, चेंबूर, मुंबई-४०० ०७४.
३२. भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र समिती, ३१४, राजभवन, एस.व्ही.पटेल मार्ग, मुंबई- ४०० ००४.
३३. भारतीय कम्युनिस्ट(मार्क्सवादी) पार्टी, महाराष्ट्र समिती, जनशक्ती सभागृह, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी, मुंबई- ४०० ०१३.
३४. महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना, राजगड, मातोश्री टॉवर, शिवाजी पार्क, दादर, मुंबई- ४०० ०२८.
३५. निवड नस्ती (लोकशाही दिन कक्ष), सामान्य प्रशासन विभाग.

प्रपत्र-अ

राज्याच्या विभागीय महसूल आयुक्त कार्यालयातील मा.मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडे प्राप्त अर्जाचा/निवेदनांचा विभागनिहाय मासिक निपटारा अहवाल													
महसूल विभागाचे नाव :-													
अहवालाचा महिना -													
अ. क्र.	जिल्ह्याचे नाव	प्राप्त अर्जाचा तपशील					एकूण प्राप्त अर्जापैकी						
		एकूण प्राप्त अर्ज/निवेदने/संदर्भ	लोकप्रति निधी कडून प्राप्त अर्ज (*)	विहीत कालावधीत न उत्तर देता येणार अर्धन्यायिक व विषयांच्या अर्जांची संख्या (+)	शासकीय धोरणांतर्गत निधी उपलब्धेशी निगडित अर्ज (+)	प्रलंबित असलेल्या प्रकरणांची संख्या	कार्यवाही अपेक्षित असलेल्या अर्ज/निवेदनांची संख्या	अंतिम कार्यवाही झालेल्या अर्ज/निवेदनांची संख्या	अंतरिम कार्यवाही झालेल्या अर्ज/निवेदनांची संख्या (+)	प्रलंबित अर्ज /निवेदनांचा तपशील			शेरा
										एकूण प्रलंबित प्रकरणांची संख्या	दोन महिन्यांच्या आतील प्रकरणांची संख्या	दोन महिन्यांच्या अधिक काळ प्रलंबित प्रकरणांची संख्या	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४

(टीप * खासदार, आमदार, महानगरपालिका/जिल्हा परिषद पदाधिकारी इ.

+ ज्या अर्जावर किंवा निवेदनांवर अंतिम निर्णयासाठी कालमर्यादा घालता येणार नाही)

प्रपत्र-ब

मंत्रालयीन विभागास मुख्यमंत्री कार्यालयाकडून प्राप्त झालेल्या विभागीय महसूल आयुक्त कार्यालयातील मा.मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षाकडील प्राप्त अर्जाचा/निवेदनांचा मासिक निपटारा अहवाल							
अहवालाचा महिना :-							
मंत्रालयीन विभागाचे नाव	मुख्यमंत्री कार्यालया कडून प्राप्त अर्ज/निवेदने	मंत्रालयीन विभागस्तरावर निर्णय होऊ शकतील असे अर्ज			मुख्यमंत्री महोदय, तसेच अन्य विभागांशी संबंधित धोरणात्मक अर्ज		
		एकूण प्राप्त अर्ज/निवेदने	कार्यवाही करण्यात आलेले अर्ज/निवेदने	कार्यवाहीस्तव प्रलंबित अर्ज/ निवेदने	एकूण प्राप्त अर्ज/निवेदने	कार्यवाही करण्यात आलेले अर्ज/निवेदने	कार्यवाहीस्तव प्रलंबित अर्ज/ निवेदने
१	२	३	४	५	६	७	८